घिरिङ गाउँपालिका

गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

पोखरीछाप, घिरिङ

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण परीक्षण

संक्षिप्त प्रतिवेदन

सहजीकरण

समाज सेवा समुह फराकचौर

व्यास नगरपालिका, २ दमौली

२०७८, आषाढ

विषयसुची

१	पृष्ठभुमी	१
२.	अध्ययनको महत्व	१
३.	लैङ्गिक बजेट परीक्षणको उद्देश्यहरु	२
४.	लैङ्गिक परीक्षणले समेट्ने क्षेत्रहरु	२
५	लैङ्गिक परीक्षणका विधी र तरिकाहरु	४
६.	लैङ्गिक परीक्षणमा सहभागीहरु	५
७.	लैङ्गिक परीक्षण बिश्लेशणका लागी प्रयोग गरिएको विधीहरु	१२
८.	लैङ्गिक परीक्षणवाट प्राप्त मुख्य उपलव्धीहरु	१२
९.	लैससासको अवस्था	१२
१०.	लैससासका सवल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	१३
११.	लैससासको विकास कार्ययोजना	१५
१२.	निश्कर्ष	१६
१३.	सुझाबहरु	१६

१. पृष्ठभूमी

नेपालको संविधान २०७२ ले सवै प्रकारको विभेदको अन्त्य गर्दै समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाजको परिकल्पना गरेको छ । संविधानको धारा ३८ ले महिलालाई समान वंशीय अधिकार, सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्वन्धी अधिकार, राज्यका सवै तहमा सहभागी हुने अधिकार, सम्पती तथा शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदको व्यवस्था गरेको छ । यसै गरी संविधानको धारा १८ को समानताको हकमा सबै नागरिकहरु तथा सामाजिक आर्थिक र सांस्कृतिक रुपले पछाडि परेका समुदाय समेतको संरक्षण, सशक्तिकरण वा विकासको लागि राज्यले कानुन बनाई लागु गर्ने समेत व्यवस्था गरिएको छ ।

यस सन्दर्भमा हाम्रो सामाजिक परिवेश, शिक्षा, चेतनाको स्तर, सामाजिक मुल्य मान्यता लगायतका कारणले संविधान तथा प्रचलित अन्य कानुनी परिकल्पना अनुरुपका हक अधिकार महिला तथा पछाडी पारिएका वर्ग समुदायले उपयोग गर्न नपाएको अवस्था छ । स्थानीय सरकारका सवै गतिविधीहरुमा महिला, दलित, आदिवासी जनजाति, किसान, फरक क्षमता भएका व्यक्तिहरु सबैलाई सहभागी गराउदै सामाजिक विविधता बीचको असमानतालाई न्यूनीकरण गर्दै स्थानीय सरकार समक्ष सवै नागरिकको पहुँच स्थापित गर्न आवश्यक छ ।

तनहुँको कान्छो दुर्गम गाँउपालिका भनेर चिनिएको घिरिङ गाँउपालिकाले सञ्चालन तथा सम्पादन गरेका गतिविधीहरुको विश्लेशण गर्दै लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था विश्लेशण गर्न आवश्यक देखिएकोले गाउँपालिकामा भएको छलफल, बैठक तथा कागजपत्रहरुको अध्ययनका आधारमा यस अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरिएको छ ।

२. अध्ययनको महत्वः

घिरिङ गाँउपालिकाको समग्र विकास प्रक्रिया, संस्थागत संरचना तथा सेवा प्रवाह लगायतका विषयमा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था विश्लेशण गरी प्राप्त नतिजाका आधारमा गाँउपालिकाले लिनु पर्ने नीति तथा कार्यक्रमको पृष्ठपोषण गर्न आवश्यक देखिएकोले यस अध्ययन गरिएको छ । लैससास परिक्षण गरिसकेपछि गाउँपालिकाले लैससासको दृष्टिकोणबाट अन्तराल रहेका क्षेत्रको पहिचान गरि विस्तृत कार्य योजना तयार गरेको छ । उक्त कार्य योजनाले गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने आगामी कार्यक्रमहरुलाई थप लैससास मैत्री वनाउन उल्लेखनिय भुमीका निर्बाह गर्नेछ । हरेक आर्थिक वर्षमा लैंगिक परिक्षण गरि लैगिक समानता तथा समावेसि विकासमा यस प्रकारको परिक्षणको अत्यन्त महत्व रहेको छ । लैङ्गिक समताको सिद्धान्त, समविकासको सिद्धान्त, समावेशीकरणको सिद्धान्त तथा लैङ्गिक उत्तरदायित्वको सिद्धान्तलाई कार्यान्वयनमा उतार्नको लागि पनि लैससास परिक्षणको आवश्यकता रहेको छ ।

३. लैङ्गिक बजेट परीक्षणको उद्देश्यहरु

यस अध्ययनको मुख्य उदेश्य घिरिङ गाँउपालिकाका गतिविधीहरु लैङ्गिक उत्तरदायी, सामाजिक समावेशी बनाउदै गाँउपालिकाको श्रोत र साधनको समतामूलक वितरण र सेवा प्रवाहलाई उपयोगी तथा प्रभावकारी बनाउदै लैजाने रहेको छ यसका अतिरिक्त अन्य उद्देश्यहरुलाई निम्नानुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

क) घिरिङ गाँउपालिको संस्थागत संरचना र कार्यक्रमहरुमा महिला र सीमान्तकृत समुहको सहभागिताको अवस्था विश्लेशण गरी आगामी दिनहरुमा अर्थपूर्ण सहभागिताका लागी आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।

ख) महिला र सीमान्तकृत समुदायलाई समावेश गरि उनीहरुको योजनाबद्ध ढंगवाट क्षमता अभिबृद्धि गरी विकास प्रक्रियामा सहभागी गराउदै आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरणमा जोड दिने ।

ग) गाँउपालिकाका समग्र क्रियाकलापहरुको लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टिकोणवाट मुल्याङ्कन गरी आवश्यक पृष्ठपोषण गर्ने ।

४. लैङ्गिक परीक्षणले समेटने क्षेत्रहरु

यस अध्यायनले घिरिङ गाँउपालिकामा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्थालाई निम्न विषयगत क्षेत्रका आधारमा ५० अंङ्कभारमा विभाजन गरि अध्यायन गरिएको छ ।

क) गाँउपालिकाको द्धारा पारित नीति, कानुन, योजना ।

ख) गाँउपालिको सेवा प्रवाहका लागी निर्मित संस्थागत संरचना र व्यवस्था ।

ग) गाँउपालिकाको मानव संसाधन तथा क्षमता विकासको अवस्था ।

घ) गाँउपालिकाको लैङ्गिक मैत्री भौतिक संरचना तथा सामाजीक समावेशी अवस्था ।

ङ) गाँउपालिकाको सुशासन अवस्था तथा उत्तरदायी संयन्त्र ।

५. लैङ्गिक परीक्षणको विधि र तरिका

यस अध्ययनको लागी निम्न अनुसार प्रक्रिया पुरा गरिएको छ ।

१. प्रारम्भिक चरण

क) गाउँपालिकाका र सेवा प्रदायक निकायविच कार्यसञ्चालनका सन्दर्भमा आपसी सहमतीमा सम्झौंता तथा कार्यसुची तयार गरियो ।

ख) गाँउपालिकाका उपाध्यक्ष श्री सरस्वती घिमिरे सिग्देल ज्यूको संयोजकत्वमा समिति गठन गरी कार्यशाला वैठकको मिति समय र स्थान तय गरियो ।

ग) सहजकर्ताहरुले सहजीकरणका लागी संघीय मामिला तथा समान्य प्रशासन मन्त्रालय, प्रदेश सरकार तथा गाँउपालिका द्वारा पारित नीति तथा कार्यक्रमको अध्ययन तथा अन्य सन्दर्भ सामाग्रीहरुको अध्ययन विश्लेशण ।

घ) कार्यशाला गोष्ठीको लागि समय र स्थानको निर्धारण गरी सहभागीहरुका लागी पत्राचार तथा आवश्यक सामाग्रीहरूको व्यवस्था ।

ङ) स्थानीय स्तरमा योजनाहरुको अनुगमन निरिक्षण गरी सहभागिताको अवस्था विश्लेशण ।

२. कार्यान्वयण चरण

क) गाउँपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महिला जनप्रतिनिधी र शाखा प्रमुखहरु सहित मिति २०७८ आषाढ २० गते आईतवारका दिन अभिमुखीकरण कार्यशालाको आयोजना गरियो ।

ख) अभिमुखीकरण कार्यशालामा सहजीकरण संस्था समाज सेवा समुह फराकचौरका श्री सन्तोष गोदार र श्री गोकुल थापाले सहजीकरण गर्नु भएको थियो ।

ग) कार्यशाला वैठकमा नै बिषयगत क्षेत्रको सबल पक्ष, सुधारात्मक पक्ष पक्ष, अवसर र चुनौतीको बिश्लेशण गरिएको थियो । लैगिक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र अंकभार मापनका वारेमा जानकारी प्रदान गरियो । प्राप्ताङ्कको आधारमा तोकिएका विषयगत क्षेत्रहरुको आधारमा गाँउपालिकाको सबल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू पहिचानका वारे छलफल गरियो ।

घ) सुधारका क्षेत्रहरुको पहिचाहन गरी सो समधानका लागि आवश्यक नीति तथा कार्यक्रको प्रस्ताव गरियो ।

३. प्रतिवेदन चरणः

क) अभिमुखीकरण कार्यशाला बैठक पश्चात तोकिएको ढाँचामा कार्यशालामा भएको छलफल तथा लाई प्रतिवेदनको रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

६. लैङ्गिक परीक्षणका सहभागीहरुः

अभिमुखीकरण कार्यक्रममा गाँउपालिकाका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत वडाध्यक्ष कार्यपालिकाका सदस्य शाखा प्रमुख लगायत गरी ७ महिला १६ पुरुष गरी जम्मा २३ जनाको उपस्थिति रहेको थियो । कार्यक्रममा भएको सहभागीलाई जातिगत रुपमा निम्नानुसार उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

दलित	जनजाती	क्षेत्री बाहुन	अल्पसंख्यक	पिछडावर्ग	जम्मा
१	९	१३	०	०	२३

माथीको तथ्याङलाई निम्नानुसार चार्टमा प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

तलको उपस्थिति विवरणलाई विश्लेशण गर्दा गाउँपालिकामा भएको जातिगत आधारमा उपस्थिति विवरणमा अल्पसंख्यक र पिछडावर्गका समुदायको उपस्थिति शुन्य देखिन्छ । दलित समुदायको उपस्थित पनि न्यून अवस्थामा देखिन्छ । जनसंख्याका दृष्टिकोणवाट जनजातीको उल्लेख्य उपस्थिति भएतापनि कार्यक्रममा उपस्थिति कम नै देखिन्छ । क्षेत्री बाहुन समुदायको उपस्थिति सवैभन्दा वढि देखिएको छ ।

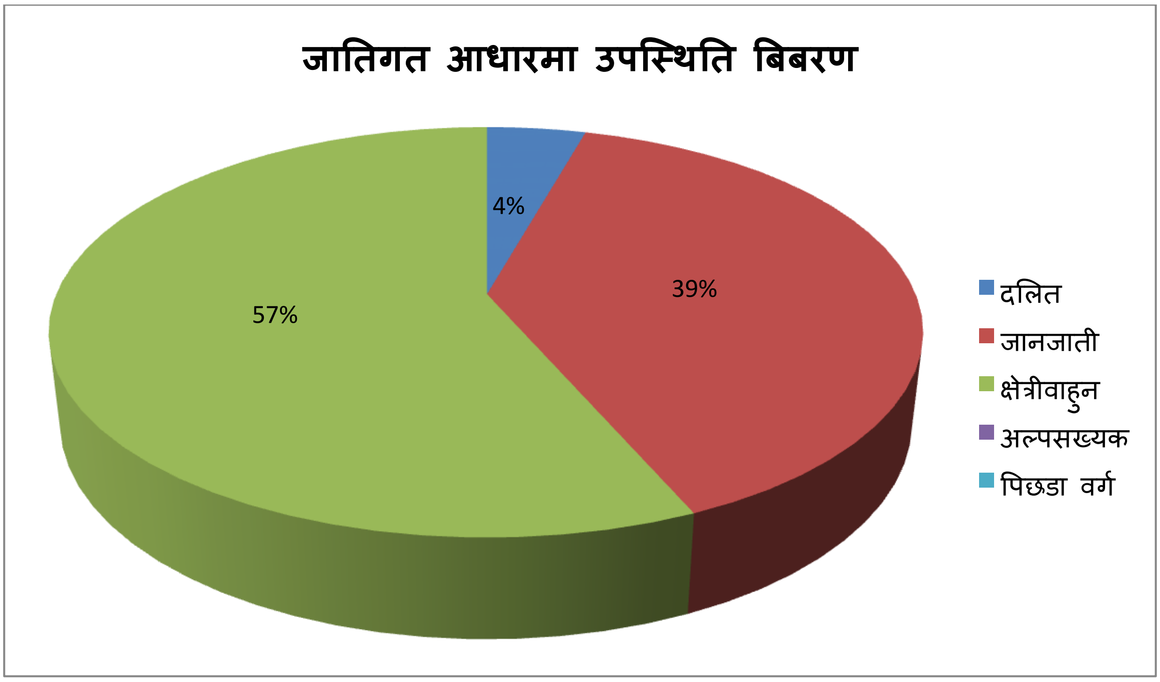

लैङ्गिक आधारको उपस्थिति बिबरण बिश्लेशण गर्दा महिला उपस्थिति कमजोर देखिन्छ । केवल ३० प्रतिशत मात्र रहेको छ । तेश्रो लिङगको उपस्थिति रहेको छैन । पुरुष वर्गको उपस्थिति ठुलो संख्यामा देखिन्छ ।

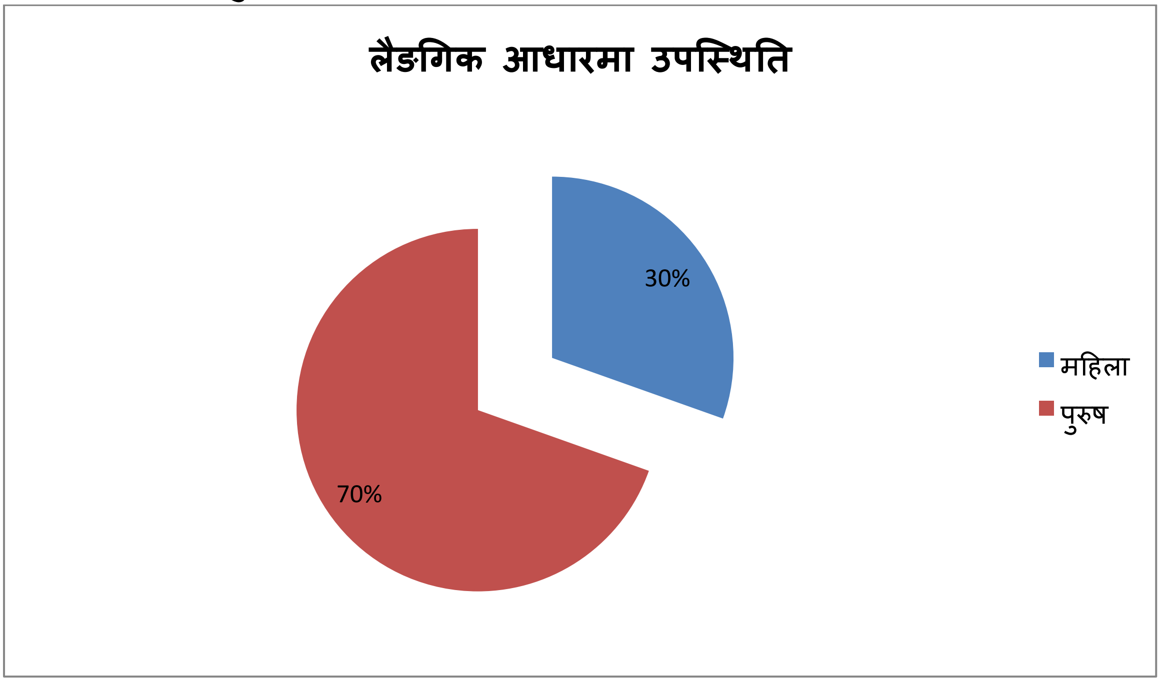

७. **लैङ्गिक परीक्षणको विश्लेषणका लागि प्रयोग गरिएका विधी/औजारहरुः** तोकिएको कार्यविधिको आधारमा क्षेत्रगत अवस्था सुचक प्रमाणिकरणको आधार र गाउँपालिकाको अवस्था विश्लेशण गरी तपशिल बमोजिम अंकभार प्रदान गरिएको छ ।

	क्षेत्र	सुचक	प्रमाणिकरणको आधार	गाउँपालिकाको अवस्था	प्राप्ताङ्ग
१	नीति, कानुन तथा योजना	नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्दा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण ।	१. गठित कार्यटोलीको सदस्यहरुको विवरण सहितको सूची । २. कार्यटोली बैठकको निर्णय ।	नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्दा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको आधार लिने गरिएको ।	०.५
२		नीति तथा कानूनी दस्तावेज र मस्यौदाको विषयवस्तु, शब्द चयन र प्रावधान लैससास संवेदशील, समावेशी र सहभागितामूलक ।	१. स्वीकृत नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरु २. स्वीकृतिको लागि प्रस्तुत गरेका मस्यौदा	नीति कानुनी दस्तावेजमा शब्द चयन र प्रावधान लैससास संवेदशील, समावेशी भएको ।	१
३		कानुन तथा नीति निर्माणको क्रममा महिला तथा सामाजिकरुपमा वञ्चितीकरणमा परेका समुदायका प्रतिनिधि तथा सरोकारवालासँग सुझाव लिने गरे/नगरेको ।	१ सरोकारवालासँग भएको बैठकको निर्णयको प्रति २. स्वीकृत गरेका नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरु र स्विकृतिको लागि प्रस्तुत गरेका मस्यौदा नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरु ।	कानुन तथा नीति निर्माणको क्रममा महिला तथा सामाजिकरुपमा वञ्चितीकरणमा परेका समुदायका प्रतिनिधि तथा सरोकारवालासँग सुझाव लिने नगरेको ।	०
४		कार्यालयले जारी गरेका लैससास सम्बन्धी कानुनहरुको विषयमा कर्मचारी, प्रतिनिधि र सरोकारवालाहरुसँग अभिमुखीकरण गर्ने गरेको/नगरेको ।	१. अभिमुखीकरण कार्यक्रमको प्रतिवेदन । २. अभिमुखीकरणमा भाग लिईएका कर्मचारीहरुको विवरण सहित नामवाली । ३. सहभागी कर्मचारीहरुसंग छलफल गरेको बैठकको प्रतिलिपि ।	तोकिए अनुसार अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन नभएको ।	०
५		महिला तथा वञ्चितीमा परेका समुदाय माथी हुने विभेद उपर सुनावाई हुने पद्धति रहे /नरहेको	१. बाषिक बजेट तथा कार्यक्रम २. अभिमुखीकरण कार्यक्रमको उपस्थिती ३. प्रतिवेदन	महिला तथा वञ्चितीमा परेका समुदाय माथी हुने विभेदको उजुरी नपरेको तर सुनावाई हुने संयन्त्र पद्धती नरहेको ।	०

	क्षेत्र	सुचक	प्रमाणिकरणको आधार	गाउँपालिकाको अवस्था	प्राप्ताङ्ग
६		आवधिक योजना र वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति र कार्यक्रम समावेश गरिएको छ / छैन	स्वीकृत गरेका नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरु र स्विकृतिको लागि प्रस्तुत गरेका मस्यौदा नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरु	वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति र कार्यक्रम समावेश नभएको ।	०
६		मन्त्रालय/कार्यलयले जारी गरेका सबै कानुनहरु सबैको पहुँच हुने गरी वेवसाईट तथा सञ्चार माध्यमहरुमा गर्ने गरेको/ नगरेको ।	१. प्रकाशन प्रशारण गरेको प्रमाण २. वेवसाईटको स्क्रिनसट वा लिङ्क	वेवसाईटमा विवरण राख्ने गरेको ।	०.५
८		महिला र पुरूष बिचको असमानता हटाउन तथा बञ्चितिमा परेका समुदाय अर्थात लक्षित वर्गमा हुने सबै प्रकारका विभेदजन्य कार्यहरु रोक्न प्रावधानको व्यवस्था गरिएको छ/छैन	स्वीकृत गरेका नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरु र स्वीकृतिको लागि प्रस्तुत गरेका मस्यौदा नीति तथा कानूनी दस्तावेजहरु	महिला र पुरूष बिचको विभेद हटाउन समान कामका लागि समान ज्यालाको अवधारणा रहेको तर छुट्टै नीति तथा कानुन नभएको ।	०.५
९		महिला बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजनाहरु छ/छैन	महिला बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने योजनाहरु कार्यान्वयन गरेको	महिला बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग समुदायका लागि फाईदा पुग्ने योजनामा वजेट विनियोजन भएको	१
१०		जातिय विभेद, छाउपडी, बालविवाह, दाईजो प्रथा आदि सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रमहरु सञ्चालनमा भए/नभएको	१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम २. लक्ष्य अनुरुपको कार्य प्रगति प्रतिवेदन	जातिय विभेद, बालविवाह, दाईजो प्रथा आदि सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रमहरु सञ्चालन नभएको ।	०
११		महिला विरूद्ध हुने सबै खाले हिसां तथा सवै खालको लैङ्गिक हिंसा निर्मुल गर्ने कार्यक्रम रहे/नरहेको	१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम २. लक्ष्य अनुरुपको कार्य प्रगति प्रतिवेदन	महिला माथी हुने सबै प्रकारको हिशां न्यूनीकरणको कार्यक्रम नरहेको	०
१२		आवधिक योजना तथा वार्षिक योजना तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति, रणनीति र कार्यक्रम समावेश गरिएको छ / छैन	१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम २. लक्ष्य अनुरुपको कार्य प्रगति प्रतिवेदन	आवधिक योजना तयार नभएको तथा वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रममा समेत लैङ्गिक हिशांको कार्यक्रम नरहेको	०
१३		दिगो विकासका लक्ष्यहरु प्राप्त गर्ने कार्यक्रमहरु र सो अनुसारको बजेट विनियोजन हुने गरेको/नगरेको	१. वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम २. लक्ष्य अनुरुपको कार्य प्रगति प्रतिवेदन	दिगो विकासको लक्ष्य अनुरुप वजेट विनियोजन हुने गरेको ।	१
१४		लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक समावेशी बजेट	१. बजेट तथा कार्यक्रम	लैङ्गिक उत्तरदायी तथा सामाजिक	०

	क्षेत्र	सुचक	प्रमाणिकरणको आधार	गाउँपालिकाको अवस्था	प्राप्ताङ्ग
		निर्माण एंव परीक्षण नियमित रूपमा गर्न बजेटको व्यवस्था गरिएको/नगरिएको	२. परीक्षण प्रतिवेदन	समावेशी बजेट निर्माण एंव परीक्षणको व्यवस्था नभएको ।	
१५		परीक्षण पश्चात कार्ययोजना निर्माण गरी कार्यन्वयन गरिएको / नगरिएको	१. बजेट तथा कार्यक्रम २. कार्यान्वयन प्रतिवेदन ३. लैससास परीक्षण प्रतिवेदन	कार्ययोजना नै नभएको ।	०
१६	संस्थागत व्यवस्था	निर्णायक तहमा महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेका समुदायको कम्तीमा पनि ४० प्रतिशत प्रतिनिधित्व रहेको छ, छैन ? (कर्मचारी तथा पदाधिकारी)	१. उपभोक्ता समिति गठन सम्बन्धी निर्णय २. बैठक उपस्थिति सहितको निर्णय	निर्णायक तहका कानुनले तोके वमोजिम मात्र हुने गरेको, महिला कर्मचारीको संख्या कम रहेको ।	०
१७		समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायबाट समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था रहे/नरहेको	१. समितिमा महिला तथा वञ्चितीकरणमा परेका व्यक्तिको नामावली र उपस्थिति २. वैठकको निर्णय	समिति, उपसमिति र कार्यदलहरुमा महिलाको प्रतिनिधित्व भए पनि वञ्चितिकरणमा परेका समुदायबाट सहभागिता नरहेको ।	०
१८		श्रेणी विहिन तथा प्राविधिक कर्मचारीको करारमा पदपूर्ति गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायको सामुनीपातिक प्रातिनिधित्व हुन सक्ने रणनीति लिईएको/नलिईएको	१. रणनीतिको दस्तावेज २.भर्ना कर्मचारीको विवरण ३. विज्ञापनमा स्पष्टरुपमा उल्लेख भएको ।	करारमा कर्मचारी भर्ना गर्दा मापदण्ड वनाईए पनि सहभागिताका लागि छुट्टै नीति नरहेको ।	०
१९		कुनै अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायबाट प्रतिनिधित्व भएका कर्मचारी/पदाधिकारीलाई प्राथमिकता दिने गरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको/नलिएको	१. वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम २. सकारात्मक विभेदको रणनीति	गाउँपालिकामा उपलव्ध अवसरमा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायका कर्मचारीलाई सकारात्मक विभेदको रणनीति रहेको ।	१
२०		लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण हेर्ने इकाई/शाखा र मानवीय स्रोतको व्यवस्था छ/छैन (लैससास डेस्क,कार्यान्वयन समिति, सम्पर्क व्यक्त्ति आदि)	१. इकाई/शाखा र डेस्कको स्थापना गर्ने निर्णय भएको, २. इकाई/शाखा र डेस्कको स्थापना भएको,	महिला बालबालिका तथा समाज कल्याण शाखालाई लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरणको जिम्मा प्रदान गरिएको ।	०.५

	क्षेत्र	सुचक	प्रमाणिकरणको आधार	गाउँपालिकाको अवस्था	प्राप्ताङ्ग
२१		लैङ्गिक हिंसा, दुर्व्यवहार वा अन्य कुनै खाले हिसां गुनासो सुन्ने प्रणालीको व्यवस्था भए/नभएको	१. गुनासो सुन्ने अधिकारी तोक्ने निर्णय २. गुनासो सुनुवाईको अभिलेख तथा प्रतिवेदन	महिला बालबालिका शाखामा गुनासो सुन्ने संयन्त्र रहेको ।	०.५
२२		लैङ्गिक हिंसा, दुर्व्यवहार वा अन्य कुनै खाले हिसां गुनासो समयमै सम्बोधन गर्ने गरिएको छ/छैन	१. निर्णयको अभिलेख ।	गुनासो दर्ता नभएको ।	१
२३		अति गरिब तथा लोपोन्मुख समुदायको व्यक्तितलाई निशुल्क सेवा प्रवाह गर्ने गरे नगरेको ।	१.वार्षिक वजेट तथा कार्यक्रम २. नागरीक वडापत्र ३. गरिवी सूचकांक प्रतिवेदन	अति गरिब तथा लोपोन्मुख समुदायको व्यक्तितलाई निशुल्क सेवा प्रवाहको सम्वन्धमा नीति नभएको ।	०
२४		कर्मचारिको पदपूर्ति वा वृत्ति विकासको निर्णय गर्दा सबै जातजाति, वर्ग, लिङ्ग र समुदायका बीचमा समावेशिकरण हुने गरी कर्मचारीहरुको समावेशी समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुन सक्ने रणनीति लिएको/नलिएको ।	१. रणनीतिको दस्तावेज २.भर्ना कर्मचारीको विवरण ३. विज्ञापनमा स्पष्टरुपमा उल्लेख भएको ।	कर्मचारिको पदपूर्ति वा वृत्ति विकास सम्वन्धि नियम, नीति वा योजना नरहेको ।	०
२५		कर्मचारीहरुलाई कुनै अवसर हुने गरी महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेका समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुने गरी सकारात्मक विभेदको नीति लिएको /नलिएको ।	१. वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम २. सकारात्मक विभेदको रणनीति	कर्मचारीको अवसर वृती विकास सम्वन्धी सकारात्मक विभेदको नीति नरहेको ।	०
२६		के आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएको छ ? उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ?	आदिवासी जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेट तथा कार्यक्रम दस्तावेजहरु ।	जनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेट विनियोजन गरिएको ।	१
२७	मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	लैससास विकासको लागि क्षमता विकास योजना तयार भएको छ / छैन र कार्यान्वयनको लागि आवश्यक बजेट विनियोजन भएको छ /छैन	१. क्षमता विकास योजना २. वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट	लैससास विकासको लागि क्षमता विकास योजना तयार भएको छैन	०
२८		कार्यलयले कर्मचारीहरुलाई लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण सम्बन्धित क्षमता अभिबृद्धि गर्ने गरेको छ / छैन	१.पदाधिकारी तथा कर्मचारीको विवरण २.तालिममा सहभागी कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुको विवरण	कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुलाई यस प्रकारको कुनै तालिको व्यवस्था नभएको ।	०

	क्षेत्र	सुचक	प्रमाणिकरणको आधार	गाउँपालिकाको अवस्था	प्राप्ताङ्ग
२९		यदि छ भने योजना कार्न्यावयनका लागि आवश्यक बजेट विनियोजन भएको छ /छैन	१. क्षमता विकास योजना २. वार्षिक कार्यक्रम तथा वजेट	क्षमता विकास योजना तयार नभएको ।	०
३०		महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीहरूको क्षमता अभिवृद्धिका लागि निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू (प्राबिधिक तालिम, क्षमता विकास, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण) छन । छैनन् ? सो अनुसारको वजेट विनियोजन गरिएको छ । छैन ?	१.महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीको क्षमता विकास सम्वन्धी प्राबिधिक तालिम, नेतृत्व विकासको तालिम, भ्रमण आदिको प्रतिवेदन २.परिमाण खुल्ने बजेट खर्च विवरण ।	महिला तथा लक्षित समुहका पदाधिकारीको क्षमता विकास सम्वन्धी प्राबिधिक तालिम सञ्चालन भएको तर पर्याप्त नभएको ।	०.५
३१		तालिमका विषय वस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकता समेटिएको र तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लिने गरिएको छ । छैन ?	तालिममा समेटिएको विषयवस्तु, भाषाको लेखन र प्रयोगको स्तर, आवश्यकतामा आधारित भएको तालिमको गुणस्तर, सेवा सुविधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण प्रतिवेदन ।	तालिम सम्पन्न प्रतिवेदनमा पृष्टपोषण समेत समावेश गरिएको ।	१
३२		महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अल्पसंख्यक वा सिमान्तकृत समुदायको हक / अधिकार र कानुनी प्रावधानहरुको विषयमा सचेतनामुलक कार्यक्रमहरु संचालन ।	१. कार्यक्रम संचालन भएको प्रतिवेदन	दिवशिय कार्यक्रम सञ्चालन भएका ।	०.५
३३	महिला, अपाङ्ग, बालबालिका	माहिला, अपाङ्गता तथा बालमैत्री दृष्टिकोणबाट समेत उपयुक्त्त हुने गरी संरचना तयार गर्न मापदण्ड तयार गरि कार्यक्रम संचालन गर्ने गरेको छ / छैन	१. स्वीकृत मापदण्ड २.कार्यक्रम संचालन भएको प्रतिवेदन	तोकिए अनुसारको मापदण्ड तयार नभएको ।	०
३४	मैत्री भौतिक सरंचना र लैङ्गिक मैत्री तथा	महिला र पुरुष कर्मचारीको लागि छुट्टै चर्पीको व्यवस्था भए / नभएको	१.निर्माण सम्पन्न महिला पुरुष कर्मचारीको लागि छुट्टाछुट्टै शौचालय २.निर्माणाधिन महिला पुरुष कर्मचारीको लागि छुट्टाछुट्टै शौचालय	महिला र पुरुष कर्मचारीको लागि छुट्टै चर्पीको व्यवस्था भएको ।	१
३५	सामाजीक	अपाङ्गमैत्री, बालमैत्री भवन, चर्पी, खानेपानीको	१.निर्माण सम्पन्न अपांगमैत्री, बालमैत्री भवन,	अपाङ्गमैत्री, बालमैत्री भवन, चर्पी,	०

	क्षेत्र	सुचक	प्रमाणिकरणको आधार	गाउँपालिकाको अवस्था	प्राप्ताङ्ग
	समावेशी कार्यस्थल	व्यवस्था आदि भए/नभएको ।	शौचालय, खानेपानीको संरचनाहरु । २.निर्माणाधिन अपांगमैत्री, बालमैत्री भवन, शौचालय, खानेपानीको संरचनाहरु ।	खानेपानीको व्यवस्था हुन नसकेको ।	
३६		गर्भवती तथा सुत्केरी कर्मचारीहरुको लागि आराम गर्ने कक्ष भए/नभएको ।	१.व्यवस्थित आराम कक्ष २.गर्भवती तथा सुत्केरी कर्मचारीहरुको लागि आराम गर्ने कक्ष स्थापना गर्ने निर्णय	आराम कक्ष स्तनपान कक्ष नभएको ।	०
३७		२ वर्ष सम्मका बालबालिका भएका महिला कर्मचारीको लागि शिशु स्याहार तथा स्तनपान गर्ने समय व्यवस्था भए, नभएको ।	१.२ वर्ष सम्मका बालबालिका भएका महिला कर्मचारीको लागि शिशुस्याहार तथा स्तनपान गर्ने समय व्यवस्थापन गर्ने निर्णय कार्यान्वयन २. वैठकको निर्णय	महिला कर्मचारीको लागि शिशु स्याहार तथा स्तनपान गर्ने समय व्यवस्था नभएको ।	०
३८		कार्यलयमा यौन शोषण तथा दुर्व्यवहार सम्वन्धित नीतिहरु र आचार संहिता निर्माण गरिएको/नगरिएको ।	१. आचार संहिता २. आचार संहिता तयार गर्नका लागि गरिएको निर्णय	कार्यलयमा यौन शोषण तथा दुर्व्यवहार सम्वन्धित नीतिहरु र आचार संहिता नभएको ।	०
३९		यदि छ भने सबै कर्मचारी लगायत अन्य सम्बन्धित निकायहरुलाई नीति तथा आंचार सहिंताको बारेमा जानकारी वा अनुशिक्षण दिने गरे/नगरेको	१. आचार संहिता सम्बन्धि अनुशिक्षणको कार्यक्रम तालिका । २. अनुशिक्षणमा सहभागी कर्मचारीहरुको नामावली । ३.अनुशिक्षण - तालिमको प्रतिवेदन ।	आचार संहिता नै नभएको ।	०
४०		गर्भवती तथा सुत्केरी कर्मचारीहरुको लागि (flexible) समयको व्यवस्था भए/नभएको	१.गर्भवती तथा सुत्केरी कर्मचारीहरुको लागि (flexible) समयको व्यवस्था गर्ने निर्णय कार्यान्वयन । २. वैठकको निर्णय	गर्भवती तथा सुत्केरी कर्मचारीहरुको लागि व्यवहारिक रुपमा सहज भएपनि कानुनी व्यवस्था नभएको ।	०.५
४१	सुशासन तथा उत्तरदायी	विधीको शासन, समावेशी सहभागिता, भ्रष्ट्राचार विरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला र वञ्चितिकरणमा परेका समुदायलाई विशेष व्यवस्था गर्ने जस्ता नीति कार्यन्वयनमा ल्याए/नल्याएको	१.वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम २. प्रगति प्रतिवेदन ३.संचालित तालिम ३.कार्यकम संख्या र उपस्थिति	यस प्रकारको विषयवस्तुलाई सम्वोधन हुने नीति कार्यान्वयनमा नरहेको ।	०
४२		लैससासमा नेपालले हस्ताक्षर गरेका राष्ट्रिय/	वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट ।	लक्षित वर्ग महिला बालबालिका	०.५

	क्षेत्र	सुचक	प्रमाणिकरणको आधार	गाउँपालिकाको अवस्था	प्राप्ताङ्ग
		अन्तराष्ट्रिय सन्धि/महासन्धिहरुको कार्यान्वयन गर्नको लागि बजेट तथा कार्यक्रमहरु तय गर्ने गरेको, नगरेको		आदीवासी जनजाती दलित समुदाय लक्षित वजेट भएको ।	
४३		कार्यलयले नियमित रूपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीरण गर्ने गरेको/नगरेको ।	१.सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाईको प्रतिवेदन	कार्यलयले सार्वजनिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, सूचनाको सार्वजिनकिकरण नगरेको ।	०
४४		स्थानीय रेडियो, एफ.एम र छापा माध्यमद्धारा लैससास सम्बन्धि सूचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गर्ने गरे/नगरेको ।	१.स्थानीय रेडियो, एफ. एम. र छापा संग भएको सम्झौता पत्र	स्थानीय पत्रिका मार्फत सुचना प्रवाह गरी जनतालाई सुसुचित गरेको ।	१
४५		स्थानीय सूचना स्थानीय भाषामा प्रवाह तथा प्रशारण गर्ने गरे । नगरेको	स्थानीय रेडियो, एफ. एम. र छापा संग भएको सम्झौता पत्र	सुचना प्रवाह स्थानीय भाषामा गर्ने गरिएको छैन ।	०
४६		कार्यक्रमको अनुगमन मूल्याङ्कन गर्दा लैससास दृष्टिकोणबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रवाभ विश्लेषण गर्ने गरे/नगरेको	१.अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रतिवेदन २.सरोकारवाला संग गरेको छलफलको लाभ, असर र प्रभावको विश्लेषण सहित प्रतिवेदन	कार्यक्रमको अनुगमन मूल्याङ्कन गर्दा लैससास दृष्टिकोणबाट गर्ने गरिएको छैन ।	०
४७		के कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्वन्धित समुदायले पूरा लाभ लिन सकेको छ ?	कार्यक्रम तथा परियोजना कार्यान्वयनबाट सम्वन्धित समुदायले लाभ लिएको/नलिएको प्रभावको अध्ययन प्रतिवेदन ।	अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरिएको छैन ।	०
४८		कार्यालयले अनुगमन तथा मूल्याङ्कनबाट सिकेका पाठहरु कार्यक्रम तयार गर्दा समावेश गर्ने गरे/नगरेको	अनुगमन तथा मूल्यांकनबाट आएको पाठहरुलाई वार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेटमा समावेश गरिएको ।	कार्यालयले अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरे पनि लैससास दृष्टिकोणवाट हुने गरेको छैन ।	०
४९		कार्यालयले आफ्नो क्षेत्रका लैङ्गिकता, जात, धर्म, उमेर, अपाङ्गता तथा अन्य आवश्यकताका आधारमा खण्डीकृत तथ्यांक राख्ने गरे/नगरेको तथा अध्यावधिक गर्ने गरेको छ	लैङ्गिकता, जात, धर्म, उमेर, अपाङ्गता तथा अन्य आवश्यकताका आधारमा राखेको खण्डीकृत तथ्यांक सहितको प्रोफाईल	लैङ्गिकता, जात, धर्म, उमेर, अपाङ्गता तथा अन्य आवश्यकताका आधारमा खण्डीकृत तथ्यांक राख्ने गरिएको छैन ।	०
५०		कार्यालयले खण्डिकृत तथ्यांकको विश्लेषण र नीति तथा योजना तर्जुमामा प्रयोग गर्ने गरेको ।	लैससास सवेंदनशील तथा उत्तरदायि कार्यक्रम, नीति तथा योजना	खण्डीकृत तथ्यांक नै नभएको ।	०

८. लैङ्गिक परीक्षणबाट आएका मुख्य प्राप्तीहरुः तोकिए वमोजिमका प्रमापीकरणका आधारमा विश्लेशण गर्दा गाँउपालिकामा निम्नानुसारको अवस्था देखिन्छ ।

क) गाँउपालिकाको नीतिगत निर्णय, बार्षिक नीति तथा योजनाका चरणहरुमा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था अत्यन्त कमजोर देखियो ।

ख) गाउँपालिकको संस्थागत संयन्त्र लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टीकोणवाट पनि कमजोर देखिन्छ ।

ग) गाउँपालिकाको भौतिक पुर्वाधार बालबालिका तथा अपाङ्ता मैत्री देखिएनन् ।

घ) गाउँपालिकावाट सम्पादन गरिएका क्रियाकलापहरुको व्यवस्थित रुपमा अभिलेखीकरणमा ध्ययन दिनु पर्ने देखिन्छ ।

ङ) लैससास नीति लाई योजनावद्ध ढङवाट कार्यन्वयन गर्नु पर्ने देखिन्छ ।

९. लैससास बजेट परीक्षण विधिवाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेसीकारण को अवस्थाः कुल ५० पुर्णाङ्को यस अध्ययनमा घिरिङ गाउँपालिकाले जम्मा १४ अंक प्राप्त गरेको छ । बिभिन्न ५ क्षेत्रमा ५० प्रश्नावली रहेको अध्ययनमा क्षेत्रगत विश्लेशणमा प्राप्त नतिजालाई निम्नानुसार प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

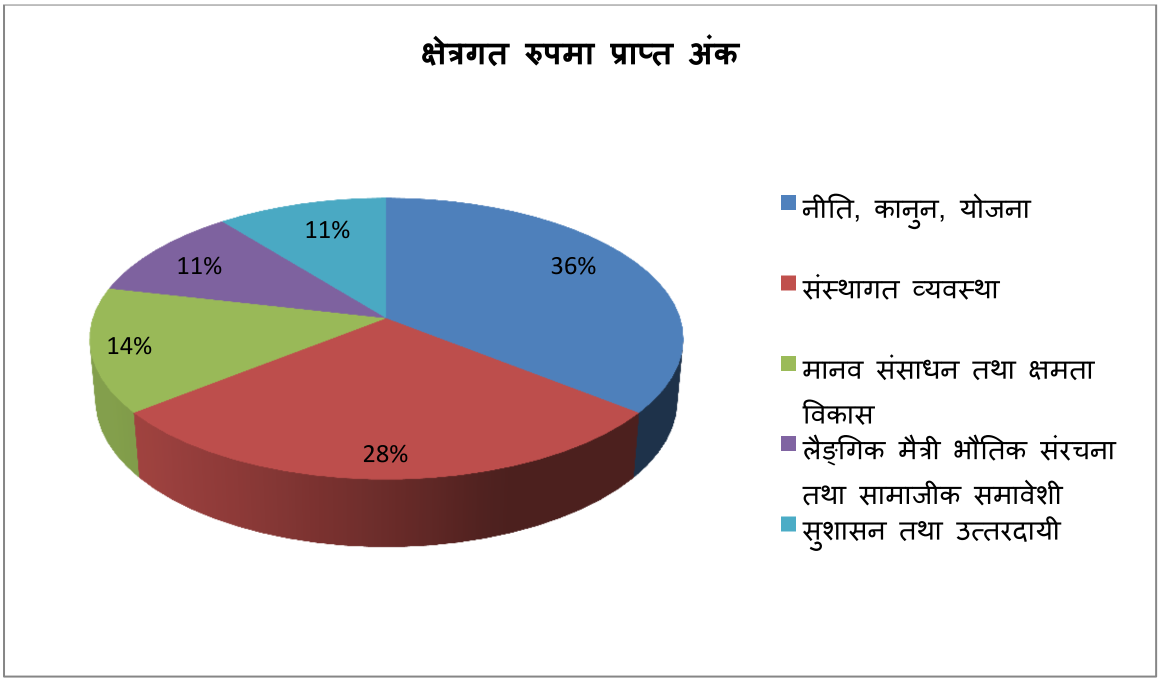

माथिको तालिका अनुसार सबैभन्दा वढि अंङ्क प्राप्त गर्ने क्षेत्र नीति कानुन तथा योजना को क्षेत्रमा सबैभन्दा वढी अंक प्राप्त गरेको देखिन्छ भने लैङ्गिक मैत्री भौतिक संरचना तथा सामाजीक समावेशी कार्यस्थल र सुशासन तथा उत्तरदायी क्षेत्रमा न्यून अंङ्क प्राप्त गरेको देखिन्छ ।

१०. गाउँपालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सबल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु

सबल पक्ष र सुधार गर्नु पर्ने पक्षहरु

विषयगत क्षेत्र	सवल पक्षहरु	सुधार गर्नु पर्ने क्षेत्रहरु	अवसर	चुनौती
नीति, कानुन, योजना	गाउँपालिकाको नीति योजनामा कानुनी दस्तावेजमा शव्द चयन र प्रावधानहरु लैससास संवेदनशिल भएको ।	क) गाउँपालिकाको नीति तथा कानुनको मस्यौदामा लैससासको दृष्टीले कार्य टोली गठन गर्नुपर्ने । ख) लैससास सम्वन्धी कानुनी प्रावधान वारे जनप्रतिनिधी र कर्मचारीलाई अभिमुखीकरण गर्ने । ग) महिला र वन्चितीमा परेका समुदायका उपर हुने विभेद उपर सुनुवाई हुने । घ) आवधिक योजनामा लैससासलाई समावेश गर्नु पर्ने । ङ) वजेट विनियोजन प्रक्रियालाई लैससास मैत्री बनाउने ।	➢ लैससासको विषय स्थानीय सरकारको प्रथामिकतामा रहेको । ➢ सन्दर्भ सामाग्रीहरु पर्याप्त रहेको । ➢ महिला तथा बालबालिका शाखामा दक्ष मानव संसाधन रहेको ।	➢ जनप्रतिनिधीहरुको मानव क्षमता विकासमा भन्दा भौतिक विकासमा रुची धेरै । ➢ साक्षरताको अवस्था कमजोर । ➢ सामाजिक मुल्य मान्यता ।
संस्थागत व्यवस्था	महिला र पछाडी पारिएका वर्ग समुदायका लागी सकारात्मक विभेदको अवस्था रहेको ।	क) गाउँपालिका मातहत हुने सवै संयन्त्रमा महिला वन्चितिकरणमा परेका समुदायको सहभागिताका लागि व्यवस्था गर्ने । ख) लैङ्गिकमैत्री कर्मचारी प्रशासनका लागि नीतिगत व्यवस्था गर्नु पर्ने । ग) लैङ्गिक डेक्स स्थापना गरी तत्काल गुनासो सुन्ने व्यवस्था गर्ने ।	➢ नीतिगत व्यवस्थाका लागि विधायन समिति क्रियाशिल रहेको । ➢ समाज कल्याण शाखालाई लैससास गुनासोव सुन्ने अधिकारी तोक्न सकिने ।	➢ महिला तथा वन्चितिमा परेको समुदायको सहभागिता कम हुने गरेको । ➢ कार्यालयमा न्यून कर्मचारी रहेको ।
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	महिला बालबालिका तथा अन्य प्रकारका दिवशिय कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुने गरेको ।	क) लैससास क्षमता विकास योजना वनाउनु पर्ने । ख) लैससास उन्मुख कर्मचारी नीति तर्जुमा गर्नु पर्ने ।	➢ क्षमता विकास योजनामा कार्यपालिका सकारात्मक रहेको ।	क्षमता विकासका लागि बजेट विनियोजन प्रथामिकतामा नपर्ने गरेको ।

विषयगत क्षेत्र	सवल पक्षहरु	सुधार गर्नु पर्ने क्षेत्रहरु	अवसर	चुनौती
लैङ्गिक मैत्री भौतिक संरचना तथा सामाजीक समावेशी कार्यस्थल	महिला र पुरुषका लागि छुट्टाछुटै शौचालय रहेको	क) गाउँपालिकाको सेवा प्रवाहमा महिला अपाङ्ता भएका बालबालिकाहरुका लागि मापदण्ड वनाउनु पर्ने । ख) गर्भवती तथा सुत्केरीका लागि आराम कक्ष । ग) शिशु स्यार र स्तनपान सम्वन्धी व्यवस्था । घ) कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको हिशां नियन्त्रणका लागी कर्मचारी आचार संहिता ।	➢ लैससासको विषयमा गाउँपालिका सकारात्मक रहेको । ➢ विधायन समितिवाट नीतिगत निर्णयका लागि सहज अवस्था रहेको ।	➢ भौतिक संरचना पुरानो र अपर्याप्त भवन । ➢ कर्मचारी अभाव ।
सुशासन तथा उत्तरदायी	स्थानीय पत्रिका लैससास सम्वन्धी सुचना प्रवाह गरी नागरिकलाई सुसुचित गर्ने गरेको ।	क) विधिको शासन, समावेशी तथा सहभागितमुलक महिला तथा वन्चितिकरणमा परेको समुदायका लागि विशेष नीति योजना र कार्यक्रम तर्जुमा । ख) कार्यालयले नियमित रुपमा सार्वजिनक सुनुवाई सामाजिक परिक्षण पत्रकार भेटघाट लगायतका कार्यहरु लाई नियमिता दिने । ग) योजनाको अनुगमन तथा निरीक्षणमा लैससास उन्मुख पृष्ठपोषण गर्ने । घ) कार्यालयले आफ्नो धर्म जात उमेर अपाङ्ता लगायतका आधारमा खण्डीकृत तथ्याङ सहितको प्रोफाईल तयार गर्ने ।	➢ गाउँपालिकाको नीति योजनामा सार्वजनिक सुनुवाई र सामाजिक परिक्षणलाई समावेश गरिएको । ➢ आवधिक योजना तयार हुने क्रममा रहेकोले तथ्याङ समावेश गर्ने ।	➢ गाउँपालिकाको बजेट कम भएकोले पुर्वाधारमा अत्याधिक जोड रहने गरेको ।

११. लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकास कार्ययोजना

विषयगत क्षेत्र	प्राप्ताङ्क	अवस्था सुधारको लागि आवश्यक क्रियाकलाप	क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मावारी	समयावधि	कैफियत
नीति, कानुन, योजना	५	१.१ लैससास कार्यटोली गठन १.२ अभिमुखीकरण कार्यक्रम १.३ महिला बालबालिका तथा वन्चितिकरणमा परेका समुदायको शसक्तिकरण गर्ने बजेट तथा कार्यक्रम ।	➢ गाउँपालिका उपाध्यक्ष ➢ प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत ।	२०७८ आषाढ ।	
संस्थागत व्यवस्था	४	२.१ लैङ्गिक मैत्री कर्मचारी प्रशासन नीति तर्जुमा । २.२ लैङ्गिक हेल्प डेक्स ।	➢ उपाध्यक्ष ➢ प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	२०७८ कार्तिक ।	
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	२	३.१ लैससास क्षमता विकास योजना । ३.२ जनप्रतिनिधि र कर्मचारीको लागि अभिमुखीकरण कार्यक्रम ।	➢ गाउँ कार्यपालिका । ➢ प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत	२०७८ मंसिर ।	
लैङ्गिक मैत्री भौतिक संरचना तथा सामाजीक समावेशी	१.५	४.१ सेवा प्रवाहमा लैससास उन्मुख मापदण्ड वनाउने । ४.२ गर्भवती सुत्केरी का लागी आराम कक्ष ४.३ स्तनपान कक्ष ।	➢ गाउँ कार्यपालिका । ➢ प्रशासन शाखा ।	२०७८ माघ ।	
सुशासन तथा उत्तरदायी	१.५	५.१ सहभागितामुलक योजना तर्जुमा प्रक्रिया ५.२ सार्वजनिक सुनुवाई र सामाजिक परिक्षण । ५.३ योजना अनुगमन लैससास उन्मुख पृष्ठपोषण थप गर्ने । ५.४ खण्डिकृत तथ्याङ सहितको आवधिक योजना	➢ गाउँ कार्यपालिका । ➢ गाउँपालिका अध्यक्ष ।	२०७८ असोज	

१२. **निश्कर्षः** घिरिङ गाउँपालिका तनहुँ जिल्लाको दक्षिण पश्चिम दिशामा रहेको दुर्गम गाउँपालिकाका रुपमा चिनिन्छ । कमजोर शैक्षिक, आर्थिक, सामाजिक परिवेशका कारण समग्र विकास प्रक्रिया गतिशिल हुन सकिरहेको छैन । सेवा प्रदायक गाउँपालिका साविक गाउँ विकास समितको सिमित संख्याका कोठाहरुवाट सञ्चालित छन् । कर्मचारी संख्या न्यून रहेको छ दरबन्दीहरु रिक्त छन् । सिमित श्रोत र साधनका बाबाजुत गाउँपालिकाले नागरिकहरुलाई सेवा प्रदान गरिरहेको छ ।

गाउँपालिकाले प्रदान गरेको सेवालाई संविधान तथा ऐन कानुन बमोजिम सबै नागरिकहरुको पहुँचयोग्य वनाउदै समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तका आधारमा समतामूलक समाज निर्माणमा गाउँपालिका लाग्नु पर्ने देखिन्छ ।

१३. **सुझावः** यस लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको अध्ययन अनुसार गाउँपालिकाले प्राप्त गरेको अंक न्यून देखिन्छ । संविधान तथा अन्य प्रचलित कानुनी व्यवस्था अनुसार लैङ्गिक सामाजिक विभेद तथा बन्चितिकरणमा परेका समुहलाई गाउँपालिकाको समग्र क्रियाकलापहरुमा योजनावद्ध ढङवाट समावेश गर्दै लैजानु पर्दछ । योजनाबद्ध ढंगवाट लक्षित वर्गको क्षमता अभिबृद्धि गरी समग्र विकास प्रक्रियामा सहभागी गराउदै नागरिकहरुको आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरण जोड दिनु पर्ने देखिन्छ ।

गाउँपालिकाले यस अध्ययन प्रतिवेदनमा दिईएको कार्ययोजना अनुरुपका क्रियाकलापहरुमा बजेट बिनियोजन गर्नु पर्ने देखिन्छ । केही गैर बजेटरी क्रियाकलापहरु पनि रहेका छन् गाउँपालिकाले नीतिगत रुपमा निर्णय गर्नुपर्ने क्रियाकलापहरु रहेका छन् । समग्र क्रियाकलापहरुको बिश्लेशण गरी राज्यको मुल नीति अनुरुप गाउँपालिकाको समग्र क्रियाकलापलाई सामाजिक समावेशी बनाउदै लैङ्गिकमैत्री गाउँपालिका वनाउनका लागि यस अध्ययनले सहयोग गर्नेछ भन्ने विश्वासका साथ गाउँपालिकाको प्रगतीको शुभेच्छा व्यक्त गर्दछौं ।

१. लैससासुको कक्षा सहजीकरण गर्दै सहजकर्ता

२. अभिमुखीकरण कार्यशालामा सहभागी हुदै अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत लगायत

आज मिति २०७८ अषाढ २१ गते सोमवारका दिन घिरिङ गाँउपालिकाका अध्यक्ष श्री रण वहादुर रानाज्यूको प्रमुख आथित्यतामा घिरिङ गाँउपालिकाको सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम तपशिल वमोजिमको उपस्थितिमा सम्पन्न गरियो ।

उपस्थिति

सि.न	सहभागितको नाम थर	पद/ठेगना	हस्ताक्षर	सम्पर्क न
१	श्री रण वहादुर राना	अध्यक्ष	[illegible]	९८५६६०६२०५८
२	श्री सरस्वती घिमिरे सिग्देल	उपाध्यक्ष	[illegible]	
३	श्री रमेश सुवेदी	प्र. प्र. अ.	[illegible]	
४	श्री रणबहादुर गुरुङ,	जिडिङ अध्यक्ष	[illegible]	
५	प्रेम बहादुर थापा	अध्यक्ष : ९५।८	[illegible]	९८५६५४२४५८
६	[illegible]	[illegible]	[illegible]	९८४५९-३५०
७	धुवराज लामिछाने	कार्यालय	[illegible]	९८५६०६[illegible]
८	सुमन कुमार श्रेष्ठ	गा.पा. [illegible]	[illegible]	9817108597
९	इन्दु लामा	[illegible] - [illegible] गा.प. अ -	[illegible]	9846046304
१०	दिल बहादुर राना	[illegible]	घिरिङ गा.पा. वडा	९८५६०४३[illegible]
११	श्याम ब. थापा	घिरिङ, गा.पा. २	[illegible]	98460000[illegible]
१२	चन्द्र थापा	घिरिङ गा.पा. २	[illegible]	9846091[illegible]6
१३	सन्तोष खिउडेला	मा.प. एवा.प्र.	[illegible]	९८४६६०९९३
१४	रामकला सिंजाली	रोजगार संयोजक	[illegible]	9817260590
१५	राहुल श्रेष्ठ	रो. प्रा.-प्रशासक	[illegible]	९८०६५४९९५४
१६	धनकुमारी नेपाली	सदस्य वाड ४	[illegible]	९८५९११६०८५
१७	धनकुमारी राना मगर	कार्यपालीका सदस्य	[illegible]	९८०५८३[illegible]
१८	पार्वती वि.क.	कार्यपालीका सदस्य	[illegible]	९८६०४५४८3
१९	कृष्ण मान नेपाली	कार्यपालीका सदस्य	[illegible]	९८५९९६९०२
२०	शुकमा बेलवासे	स.म.वि.नि	[illegible]	९८६६२००६३
२१	समिक्षा ढकाल	प्रा.स कृषि शाखा	[illegible]	९८६०४४०४२
२२	भैरव नारायण श्रेष्ठ	[illegible] घिरिङ २	[illegible]	9846055[illegible]3
२३	दल [illegible] थापा प्र.अ	[illegible] मा. वि.	[illegible]	९८५[illegible]६
२४	पुन नारायण श्रेष्ठ	ने.का. [illegible]	[illegible]	९८५६०५६३[illegible]
२५	गंगा राम कुनाले	वडा अध्यक्ष-१	[illegible]	९८५९२३२[illegible]
२६	किशोर वास्तोला	प्रा.स. शिक्षा शाखा	[illegible]	९८५६६०४५३

२७	श्याम बहादुर राना	वडा नं. १ सदस्य	[illegible]	9819481242
२८	सुमन थापा	वडा नं. ४	Sumanthapa	9856060208
२९	शिव प्रकाश	वडा नं. ३	[illegible]	9808738546
३०	शान्तिराज श्रेष्ठ	वडा नं. ३	[illegible]	9816125471
३१	Bishnu Prasad Pokhrel	1	[illegible]	9845207186
३२	Surya prasad pawdel	officer	[illegible]	9846604990
३३	Anjan pariyar	Journalist	[illegible]	9808392204
३४	[illegible]		लेक्के	
३५	जित बहादुर थापा	घिरिङ - ४	[illegible]	९८०६६४९०४३
३६	अर्जुन बराल	लैरवा अधिकृत	[illegible]	९८५६०५३९२८
३७	विदुर भण्डारी	सब. ई.	[illegible]	९८४६०९६००५
३८	कृष्ण प्रसाद रिमाल	म.न.पा. पत्र. परिवार	[illegible]	९८५६०६२९१४
३९	प्रेम बहादुर थापा	चन्द्रज्योति मा.वि. प्र.अ.	[illegible]	९८५६०३९३५६
४०	शेर बहादुर थापा	" " अध्यक्ष	[illegible]	९८११९५४०४५
४१	निर्मला कुँवर	शिक्षा अधिकृत	[illegible]	९८४६०४३६००२
४२	भैरव बहादुर आले	वडा नं. ३ पोखरीडाँडा	[illegible]	९८२४९०९८६०
४३	समर रानामगर	पत्रकार	[illegible]	9846215486
४४	सन्तोष पोडार	सहकर्मी	[illegible]	९८४९६६२००९
४५	गोकुल थापा	"	[illegible]	9846091294
४६				
४७				
४८				
४९				
५०				
५१				
५२				
५३				
५४				
५५				
५६				
५७				
५८				